

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j. Natura & existentia primarum qualitarum elementarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

QVÆSTIO I.

De elementis prout sunt miscibilia.

Dixi tractatu superiori de elementis prout partes sunt vniuersi, & simplicia quedam corpora mobilia ad locum; nunc illa considero prout concurrunt ad corporis mixti tum productionem, tum compositionem, in quibus præcipuam quandam considerationem exigunt eorum actiue qualitates; quatuor enim scitu digna de illis sunt. Primò earum existentia & quidditas. Secundò earum proprietates. Tertio propria subiecta. Quarto effectus, vbi breuiter dici debet de illorum corporum substantia, verum constet materia & forma; verum ingenerabilia sint, & incorruptibilia; quod asserit noua quedam Philosophia.

SECTIO I.

Natura & existentia primarum qualitarum elementarium.

Non vocantur istæ qualitates omnium primæ ratione nobilitatis, cum in mixtis plures sint qualitates illis nobiliores; sed vocantur primæ ratione prioritatis, eo quod oriuntur ex ipsis aliæ omnes, quæ corporum elementarium possunt esse propria. Primò autem vniuersum queritur, an, & quid sint qualitates primæ in elementis secundò earum numerus; tertio singularum propria definitio: quarto vnitas earum specifica.

§. I.

An sint in elementis vera aliqua qualitates, & quid illa sint.

Non quidam Philosophi, vt sæpe monui, sicut negant formas omnes substantiales corporum; sic (quod mirum est) negant omnes earum physicas qualitates; calorem videlicet, frigus, humiditatem & siccitatem negant esse qualitates realiter distinctas à suis subiectis, sicuti creditum hæcenus fuerat. Imò & omnia negare non verentur accidentia realia, quæ inhærent substantiis tanquam subiectis: ita enim tradunt Cartesius, Gassendus, Magnanus, qui sanè non solum à Philosophia discedunt, sed etiam à recta fide, quæ docet manere in Venerabili Eucharistia Sacramento species panis & vini (idest accidentia) petentibus eorum substantiis.

Dico primò, admittendas omnino esse in elementis, ac etiam in mixtis primas qualitates, calorem, frigus, humiditatem, quæ sic distinguuntur physice ac realiter ab iis corporibus, quibus insunt, vt veræ ac propria qualitates; atque adeò vera in omnibus corporibus esse accidentia.

Primò enim illa est vera qualitas à subiecto suo physice distincta, quæ ab eo separatur realiter, & ei etiam substantialiter immutato aduenit, complendo illud tum in esse, tum in operari: huiusmodi sunt calor, frigus, siccitas, & humiditas: ergo illæ sunt qualitates physice ac reales. Maior est definitio ipsa physice qualitatibus. Minor non eget probatione; aqua enim nunc frigidissima est, nunc calidissima: aer ex calido mutatur in frigidum; & illa sunt principia multarum operatio-

A num, vt patet: ergo nihil illis deest ad rationem vere qualitatibus.

Secundò si calor & frigus essent solum actiones quædam, & motus corpusculorum, vt fingunt aliqui ex aduersariis, remoto agente deberent illico cessare calor & frigus in corpore calefacto; actio enim cessat statim sublato agente, multò magis quam lux cessat sublato corpore luminoso. Contrarium autem experientia conuincit; nam amoto igne non statim desinit calor feruentis aquæ. Neque recurrere licet ad imperium impressum corpusculis & durantem, amoto eo, à quo impressus est: nam imperium causatur motus localis de loco in locum: sed in corpore prorsus immoto manente, in ferro v. g. candente causatur calor vehementissimus in omnibus eius partibus: ergo calor non est motus. Si autem esset motus, omne quod calefit, moueretur localiter secundum eas partes quæ calefiunt: hoc autem quis non tideat.

Tertio, calor qui est in igne, non differt specie à calore quem producit ignis, eisdem enim effectus habet; & ignis agens est vniuersum: sed calor qui est in igne, non est aliqua tantum actio & motus; sed est vera qualitas realis & positua separabilis ab igne, vt probatum est: ergo calor etiam qui producitur ab igne, vera qualitas est.

Cuartò essetium istud corpusculorum, quod fingunt aduersarij, non potest vlla probari ratione, vel experientia; imò etiam vtrique repugnat corpus enim quod huiusmodi effunderet corpuscula ex seipso, deberet exinaniri, cum totam suam substantiam effunderet. Imò illa corpuscula, si poros replent; & ferrum v. g. candens, non est calidum, nisi quia intra poros ferri latent illa substantiola, certè totum ferrum non est calidum: ibi enim solum est calor, vbi sunt corpuscula; illa sunt tantum in poris, qui cum in pluribus corporibus sint pauciores, quam in aliis, minus etiam ibi erit caloris; partes enim illæ quæ poris circumpositæ sunt, non sunt calidæ. Similiter ignis totus non erit calidus, totus aer non erit lucidus; imò corpora minus porosa minus habebunt lucis; quod constat falsum esse ex vitro, crystallo, marmoribus politis, & aliis pluribus, quæ (vt patet) lucem facilius recipiunt, quam alia porosa. Deinde quomodo se illa corpuscula inuicem ex poris protrudunt? quò abeunt corpuscula caloris aduenientibus corpusculis frigoris? quomodo non incalefcit ab illis aer circumstantis? aut quomodo in eodem simul subiecto sunt lux, calor, odor, color. Illa enim corpuscula necessariò se penetrant, vel se inuicem expellunt ab iisdem poris. Ex quibus constare satis potest, quàm sit vanum illud commentum. Verum ex SS. Eucharistia Mysterio (quod est longè grauius) constat quantoperè temeraria sint & erronea noua illa somnia. Docet enim Catholica Fides, quod in eo Sacramento post consecrationem totum planè quod erat substantiale in pane ac vino, planè desinit; manere autem aliquid post consecrationem, quod ante illam pertinebat ad illa corpora: illud non est substantia: ergo est accidens; imò sic etiam illa vocantur à Concilio Romano, Constantiensis, & aliis communiter. Neque placet referre quæ habent isti Nouatores; sunt enim relata in tractatu de Eucharistia.

Obiicitur primò, istas vocari solere qualitates; neque satis explicari quid nomine qualitatibus intelligatur; significatur enim idem per idem, cum dicitur qualitatibus esse id quò aliquid dicitur quale.

Deinde

Prima obiectio.

Conclusio affirmans.

Deinde si calor esset qualitas præter substantiam, illa non posset produci ab agente frigido: patet autem sæpe calorem produci ab agente frigido in subiecto frigido, ut cum aqua incendit calcem, quam oleum non incendit: piper si dentibus teratur, excitat in stomacho calorem: oleum tartari admixtum oleo vitrioli effervescebat: malleo frigido in incude frigida percutiente ferrum frigidum calor producitur: itemque ferrum lineâ atterente fit calor.

Resp. qualitatem rectè definiri, *accidens alioquin periciens subiectum ad existendum & operandum*. Quæ definitio clara est, & explicata in categoriis. Calor producitur sæpe ab agente frigido, quod est virtualiter calidum, qualia sunt piper, oleum tartari, & alia huiusmodi. De calce satis dictum est *quæst. 1.* cum egi de antiperistasi; calcem enim non incendit aqua, sed aqua subeunte calcem, per antiperistasi calx incenditur, ut eo loco dixi. Quomodo autem per motum producat calor, dixi agens de motu, *tractatu 1.*

Secunda.

Obiicitur secundò. Humiditas si est qualitas distincta, separari potest à subiecto: implicat autem ut separaretur, quia humiditas est id, quo aliquid diffinitè servat suos terminos: sed ubi nullum est subiectum, ibi non possunt servari ulli termini, cum illi non sint.

Resp. humiditatem esse accidens, quod si ponatur in subiecto, efficit ut illud diffinitè servet suos terminos, & facile terminetur alienis terminis: potest ergo poni extra subiectum; tunc enim semper verum erit, quod si esset in subiecto, efficeret ut illud non servaret facile suos terminos. Humiditas hunc effectum habet in actu secundo, quoties est in subiecto; habet autem in actu primo tantum quando est in actu primo.

Secunda conclusio.

Dico secundò, primas qualitates subalternarum corporum proprias rectè definiri, *quæ nec ex aliis elementaribus, nec ex se mutuo, sed ex quibus oriuntur ceteræ.*

Ratio est, quia tria in elementis sunt genera qualitatum: quædam motiæ appellantur, ut gravitas & levis; quædam actiæ, ut calor; quædam constituunt medium quoddam genus, ut raritas, dicunturque secundæ qualitates, quia oriuntur ex actiis, quæ primæ nominantur. De istis hoc loco queritur, non de aliis. Dixi autem illas esse corporum elementarium proprias; lux enim quæ astris etiam convenit, non est prima qualitas, quia non est propria corporis subalternariis. Dixi deinde, *illas non oriri ex aliis elementaribus*; nam calor produci quidem potest à luce, sed non ab alia qualitate, quæ insit elementis. Denique dixi *oriri ab istis qualitatibus reliquis*, saltem plures, partim effectiue, partim dispositiue, ut constabit ex sequentibus.

§. II.

Numerus primarum qualitatum.

Quatuor primæ qualitates.

Dico tertio, quatuor esse primas qualitates verè reales & positiuas, Calorem, Frigus, Humiditatem & Siccitatem; neque plures illas esse, neque pauciores, quàm quatuor. Ita cum Aristotele docet Schola Peripatetica, cui se opponunt pauci nunc Recentiores, sed immerito.

Primo enim frigus qualitatem esse positiuam negant Cardanus & Zabarella, volentes illam esse solum negationem caloris: contra quos aperta ratio est, quia nulla privatio potest agere aut

pati, aut resistere: frigus verè agit, & reparitur, & resistit, sentimus enim dolorem ob frigus vehementius; & calor non producit in instanti: deberet autem produci eo modo, quo lux producit, si frigus non minus esset privatio caloris, quàm tenebræ sunt privatio luminis. Deinde frigus condensat, congelat, congregat heterogeneas: ergo frigus non est sola privatio caloris, nisi eodem iure dici velis, quod calor est privatio frigoris.

Secundò humiditatem & siccitatem esse veras qualitates, negat Ariaga *disp. 4. de generatione, sect. 1.* de sola verò siccitate idem negat Aquilinus *lib. 5. de finibus, 5.* & Cardanus *lib. 2. subtilium*, contra quos probatur. Illæ sunt veræ qualitates, quæ suscipiunt magis & minus: huiusmodi sunt humiditas & siccitas; multi enim liquores minus sunt humidi quàm aër; & aqua est minus secca, quàm ferrum candens: ergo humiditas & siccitas sunt qualitates. Secundò patet quod flante boreâ exsiccatur lutum: hæc autem exsiccatio non est solum expulsio corporum humidorum, alioqui nos humectaremur: ergo siccitas non est privatio corporum fluidorum. Imò si siccitas esset solum privatio, humiditas produceretur in instanti. Neque dici potest quod humiditas sit permixtio corporum fluidorum; fluiditas enim esset similiter qualitas: nec est maior ratio cur dicatur potius qualitas, quàm humiditas. Sed neque dici potest quod raritas & densitas non differant ab humiditate ac siccitate; raritas enim & densitas non sunt qualitates actiæ.

Tertio, quod alia nulla sit prima qualitas præter istas quatuor, probatur, quia nulli alij qualitati convenit definitio allata primarum qualitatum, quæ debent *non oriri ex aliis; ab illis oriri alia debent, & esse debent actiæ*. Quæ tria nulli alij qualitati conveniunt.

Obiicitur primo, frigus & siccitatem merito vocari privationes caloris & humiditatis; vide *lib. 1. de generatione, sect. 1.* mus enim gigni frigus ex sola absentia humiditatis. Deinde omnes effectus siccitatis rectè possunt explicari per solam absentiam humiditatis, quod extrahitur; sensus enim, & tactus sicci est tantum sensus duri & solidi; neque destructio humiditatis requirit contrarium.

Resp. negando quod frigus & siccitas gignantur solum ex absentia caloris & humiditatis; nam gignantur per veras actiones. Neque per solam absentiam humiditatis explicari potest siccitas, cum actiua illa sit & contraria humiditati, quæ alioqui produci deberet in instanti: neque sola durities & siccitas, ut patet in cineribus.

Obiicitur secundò, primas qualitates esse debere actiæ; siccitatem autem & humiditatem non esse actiæ primo docet Aristoteles, qui calorem & frigus docet esse qualitates actiæ; siccitatem verò & humiditatem esse qualitates passivas. Deinde ferrum, quamvis valde siccum, corpora tamen vicina non exsiccant; neque aqua humefacit unquam, nisi adherendo per suam substantiam: totus v.g. Oceanus non me humectabit unquam, si vel tenuis vitrum inter aquam, & me interiaceat.

Resp. humiditatem & siccitatem, licet verè sint actiæ, respectu tamen caloris & frigoris vocantur passivæ, quia lentissimè agunt. Ferrum exsiccatur, Oceanus humectatur etiam ea quæ non tangit, ut dicam etiam in sequenti sectione.

Obiicitur tertio. Aqua congelata non est humida, & tamen ad præsentiam ignis siccissimi redit

redit ad natiuam humiditatem: ergo humiditas non est qualitas; deberet enim habere aliquam causam, quæ hinc nulla esse potest.

Resp. in aqua congelata veram esse humiditatem, cuius tamen secundarius effectus impeditur per admixtas exhalationes; iis enim expulsi statim humiditas apparet.

§. III.

Definitiones propria primarum qualitatum.

Dico quartò, rectè ab Aristotele *lib. 2. textu 8.* definiti calidum, quod congregat homogenea, & disgregat heterogenea. Frigidum, quod congregat tum homogenea, tum heterogenea. Humidum quod facile suscipit terminos alienos, & difficile seruat suos. Siccum quod facile seruat proprios terminos, & difficile suscipit alienos.

Hæ definitiones aded sunt difficiles & obscuræ, ut plerique senserint eas traditas esse ab Aristotele in aliena sententia, non in sua; quod tamen apertè alienum est à mente Philosophi, qui eadem definitiones iterum adducit *4. Meteororum*, & concludit hoc loco ex illis id quod intendebat, nimirum quod in mixtionem humida, & sicca patiuntur à calidis & frigidis, & has quatuor primas esse omnium tangibilium.

Ut autem intelligi rectè possit vera significatio harum vocum, & qualitatum istarum quidditas, proponenda videntur tria quæ in illis obscura videntur.

Triplex difficultas.

Primum est contra definitionem caloris, qui malè dicitur congregare homogenea, & segregare heterogenea: nam calore franguntur vasa vitrea, & lutæ, quorum partes sunt homogeneæ; ergo calor disgregat homogenea. Glacies etiam quando soluitur, dissolvit aqua: in varias partes: quando calefit lutum, congregantur in eo paleæ, capilli & alia heterogenea: ergo calor congregat heterogenea. Sal etiam eo densatur, frigore dissolvitur & dissolvit: pharmaca temperantur ex mixtis heterogeneis, quæ non nisi medio igne temperantur & perficiuntur. Cibi quoque varij vnum in chylum à calore naturali temperantur. Ergo manifestum est, quod calor congregat heterogenea.

Secundum est contra definitionem frigoris, quod dicitur congregare omnia; sanguis enim quando est in venis, partes heterogeneas permixtas in vnum habet. Vbi autem emissus est, & refrigeratur, statim terræ partes subsidunt; colera verò supernat: ergo frigus disgregat heterogenea.

Tertium est contra definitionem siccitatis; nam ignis siccissimus est, & tamen suscipit figuram fornacis intra quam est; & si est in concauo cœli, suscipit figuram cœli. Cinis iniectus in vas suscipit figuram vasis, & arenula in clepsydra suscipit figuram alienam: ergo siccitas non rectè definitur, ea quæ corpus seruat suos terminos, difficile autem alienos suscipit.

Solutio.

Resp. ad omnia illa observando duo. Primò quod mixtio, seu miscibilium alteratorum vno quatuor includit, congregationem homogeneorum, disgregationem heterogeneorum, terminabilitatem humidi, & consistentiam siccitatis. Vbi nomine *homogeneorum*, non ea intelliguntur quæ inter se sunt rationis eiusdem, & speciei; sed ea quæ similia sunt ipsi calido, quod est subtilis & raræ naturæ, & ad recipiendam formam caloris aut

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A frigoris aptiora; idest quæ talia sunt, ut facile transmutentur in agens calidum aut frigidum, vel in id ad quod ipsa ordinantur. Idest, homogenea hinc dicuntur ea, quæ rariora sunt & subtiliora, eo quod illa similia sunt ipsi calido. Heterogenea dicuntur ea quæ sunt crassiora. Quoties ergo dicitur calidum congregare homogenea, sensus est, quod quando calidum versatur circa corpus aliquod mixtum, ea omnia statim euocat, & extrahit è medio cæterorum, quæ sunt sibi accommodata, ut ea in se transmutet.

Obserua secundò, calorem ex natura sua hoc habere, ut rarefaciat & extenuet, ac consequenter leue reddat id quod calefacit; frigus autem hoc habere, ut condenset & reddat graue illud quod frigescit. Hinc necessariò fit, ut calor corpus rarefaciens det exitum partibus subtilioribus, igneis videlicet & aëreis, quæ statim ascendunt, & sursum congregantur; partes verò secernat magis terrestres, & deorsum relinquat.

Mens itaque Philosophi, quando definiuit calidum & frigidum, non alia fuit, nisi quod calor rarefacit, & consequenter subtiliores partes euocat sursum, crassiores relinquit inferius; sicut etiam in nutritione calor naturalis alimenta diuersæ speciei iniecta in stomachum ita vnit, ut eæ quidem alimentitiæ partes, quæ sunt aptæ nutrire viuens, & sunt affines calori naturali, commisceantur; cæteræ verò terrestriores & crassiores ab iis excernantur in secessum.

Frigus congregare dicitur tum homogenea, tum heterogenea, ut in glacie accidit, in qua in vnum coeunt paleæ, lapilli, &c. quia frigus astringendo claudit & continet, facitque ut ea quæ non sunt eiusdem naturæ, simul existant cum dissimilibus, eo quod exitum non habeant: idest condensat.

Humidum dicitur quod alienos terminos facile suscipit; difficile autem seruat suos. Nomine *termini* significatur figura, & superficies extrema. Aqua itaque humida est, quia quamuis densa, figuram vasis facile suscipit; quia scilicet humiditas per se principium est fluiditatis & mollitudinis: quod autem est molle ac fluidum, est terminabile. Contra verò siccitas qualitas est efficiens ut corpus non terminetur facile alieno termino, quia principium est duritiæ: quod autem est durum, difficile terminatur. Ex quibus

Ad primam difficultatem respondeo, satis ostensum esse, quomodo calor congreget homogenea, disgreget heterogenea, si nomine *homogeneorum* intelligantur ea quæ rariora sunt & subtiliora; contra verò nomine *heterogeneorum*, illa quæ sunt crassiora. Primò enim quando vasa vitrea & testacea calore franguntur, semper calor sibi homogenea extrahit & congregat, partes nimirum rarefaciens, & sursum euocans: unde fit ut vas frangatur, eo quod pati non possit rarefactionem. Aqua calore dissolvit, quæ prius frigore adstricta erat; quia calor rarefacit, & sursum leniores partes euocat. Quando lutum condensatur calore, subtiliores eius partes sursum tendunt, alia infra relinquuntur, & sic ab aliis secernuntur, quod est segregare heterogenea; id enim solus facit calor. Similiter etiam sal & vas fictile ob eandem causam densantur calore; id enim fit per accidens, eo quod calor exsiccat: sicut etiam frigus per accidens rarefacit, quando est iunctum humiditati; idem sal æquè dissolvitur aqua calidâ, sicut frigidâ dissolvitur. Idem dico de

H h pharmacis,

pharmacis, in quibus calor non congregat heterogenea nisi per accidens, quia rarefacit & attenuat: unde sit, ut ea misceri postea facilius possint. Calor stomachi non congregat heterogenea, sed ex heterogeneis facit homogenea.

Ad secundam respondeo, ignem non facile suscipere alienos terminos, cum intra vas semper moueatur; & si os vasis obturetur, extinguatur statim. Si verò ignis in proprio esset loco, comminutus esset in varias particulas eo modo, quo videmus arenam & cinerem diuisa esse; corpus enim siccum per se ita est friabile ut diuisibile sit in corpora valde minuta, quorum singula difficile suscipiunt alienos terminos, ut patet in arena & cinere; si verò sumantur simul, facile illos suscipiunt.

Ad tertiam respondeo, ignem non facile suscipere alienos terminos, cum intra vas semper moueatur; & si os vasis obturetur, extinguatur statim. Si verò ignis in proprio esset loco, comminutus esset in varias particulas eo modo, quo videmus arenam & cinerem diuisa esse; corpus enim siccum per se ita est friabile ut diuisibile sit in corpora valde minuta, quorum singula difficile suscipiunt alienos terminos, ut patet in arena & cinere; si verò sumantur simul, facile illos suscipiunt.

Colligitur ex his primò, quomodo quatuor hæ qualitates mixtioni seruiant, ut habetur ex Aristotele 4. meteororum, cap. 1. si enim in mixtis solum esset humidum, illa nimis distulerent, nimis autem consisterent, si solum esset siccum; ex vtriusque autem commixtione apta fit dispositio mixti, sicut ex aqua & farina fit massa & panis. Adde quod in corporibus siccis partes non adherent inuicem, sed in minutissimas diffiliunt particulas; partes autem humidae mutuo adherent, ut patet in aqua, cuius partes iuxta se posite statim continuantur.

Colligitur secundò, quid sit durum & molle. Dicitur enim durum, quod in se consistit, & non cedit comprimenti; quod accidit ex abundantia siccitatis, & admixtione aliqua humiditatis. Molle verò dicitur, quod cedit comprimenti, sed non tamen circumfundo; aqua enim non est propriè mollis, sed fluida; quia si quis digito aquam comprimatur, statim circumfunditur. Mollities ergo non est sola humiditas, sed oritur ex humiditate, adiuncta siccitate.

§. IV.

Vitas specifica primarum qualitatum.

Conclusio prima.

Dico quintò, qualitates symbolas diversorum elementorum non differre inter se specie: v.g. non differunt calor ignis & aeris, frigus terre & aquæ.

Ratio est, quia frigus aquæ & terre se mutuo intendunt, quod non fieret, si essent diversæ speciei. Falsum etiam esset, quod sæpe asseritur à Philosopho, faciliorem esse transmutationem inter elementa symbola. Deinde à priori potest esse ratio, quia istæ qualitates, si solitarie sumantur, non sunt proprietates elementorum, sed earum combinatio est proprietas; v.g. proprietas ignis non est calor solus, sed calor iunctus siccitati: ergo non est opus ut calor ignis specie differat à calore aeris. Idem de reliquis iudicium est. Contrarium autem asserui olim de leuitate & gravitate, quæ sunt simplices proprietates elementorum; idè non est mirum si differat specie gravitas aquæ à gravitate terre.

Obiicitur diuersas esse proprietates & operatio-

nes humiditatis aquæ & aeris; nam aqua exstinguit ignem, quem non exstinguit aëre: calor aeris non vrit, sicut vrit calor ignis.

Resp. operationes per se istarum qualitatum esse omnino easdem; calor enim siue in aëre, siue in igne fuerit, semper producit calorem; operationes autem per accidens harum qualitatum esse posse diuersas; humiditas enim aquæ v.g. ignem exstinguit propter densitatem adiunctam, & propter frigus; non enim est effectus ille humiditatis per se, sed tantum per accidens. Quod autem nutriat calorem aëre humiditas, effectus est aliarum qualitatum, quæ sunt in mixto; non autem humiditatis.

Dico sextò, eiusdem omnino speciei esse primas qualitates, quæ sunt in elementis, cum iis quæ sunt in mixtis, etiam viuientibus; v.g. calorem vitalem animalium non differre à calore ignis. Ita communius docet schola Philosophorum, repugnant nonnulli Medici, quibus adhæsit Dandinus lib. 1. de temperamento, cap. 12.

Ratio tamen est primò, quia calor elementaris sæpe adiuvat actionem caloris vitalis; nam concoctio, quam calor vitalis efficit, non parum iuuatur calore igneo extrinsecus admoto; & ipsi cibi, si calidi fuerint ab igneo calore, concoquantur facilius à vitali. Imò sicut oua fouentur vitali calore temperato, ita etiam alicubi dicuntur foueri calore igneo temperato. Et Denique duo illi calores se mutuo intendunt; nam calorem vitalem fouemus calore igneo; & calore vitali res calefiunt inanimatæ; vestis enim calefit à corpore, quod eam induit: ergo calor vitalis & elementaris eiusdem sunt rationis.

Secundò non possunt illi calores differre, si vtrique idem frigus contrarium est; vnum enim vni contrarium est. Patet autem, quod vtrique calori vnum & idem aduersatur frigus. Et sanè si tangas lapidem remissè calidum, distinguere non poteris vtrum ab igne calefactus fuerit, an ab animali; non apparet igitur vllum inter huiusmodi qualitates discrimen.

Obiicitur. Eiusdem speciei qualitates non se interimunt, sed magis adiuvant; calor autem febrilis, qui est ignis naturæ, non adiuvat vitalem, sed potius eum destruit: ergo non sunt eiusdem speciei. Deinde plurima viuientia igneo calore carent; habent autem calorem vitalem, ut plantæ omnes, serpentes, salamandra; patet autem in cicuta & opio, quæ occidunt per frigus.

Resp. qualitates eiusdem speciei ex accidenti se posse interimere propter nimiam intensionem; calor enim febrilis vitalem destruit, eo quod sic eum intendat, ut dissipet ac euaporet humidum, & spiritus, in quibus tanquam in subiecto reledet; subiecto enim destructo, destruitur etiam ipsum accidens. Nego autem esse vllum viuens, in quo non sint gradus aliqui caloris, qui tamen in pluribus propter prædominans frigus non sentiuntur. Cicuta & opium vitam animalis extinguunt per frigus virtuale, non per frigus actuale.

SECTIO II.

Primarum qualitatum proprietates præcipue.

Videò illas esse solum duas, actiuitatem & contrarietatem, de quibus dubium esse potest, primò vtrum illæ omnes sint actiue; nam humiditatem